

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 219

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

IX METAI

JUOZAS ŠVAISTAS

SAVOJO KRAUJO ŠAUKSMAS

(Autoriui leidus, persispausdiname iš apysakaičių ir vaizdelių ELDORADO rinkinio, išleisto BENDRIJOS leidyklos Hannover, Vokietijoje. — Red.)

(Tęsinys)

Šita mintis, tapusi siekimu ir tikslu, dar daugiau sustiprėjo, kai miss Mary susirado sau vyrišką atramą. Taip, ji dabar buvo tik miss Mary. Niekas daugiau Mariote nebevadindavo. Žavi mergina pasirodė. Išaugo, subrendo, kaip po vešliais lapais pasislėpęs agurkiokas. Veidas skaisčius putniai apvalutis. Lūpytės — rasotos vyšnios, tik pasiek ir ragauk. Akys ryškios, žvitrūs, plaukai šviesūs, palaidai pakratomi. Viešumoj nuolat gyva, linksma, daugelio mėgiama. Tasai ilgesys gilesnė buvo jos sielos žaizda, retai viešumoj teparodoma. Ko neko, bet jau kavalerių netrūko jai. Ne vienas jų, kur tik susipažinęs, nepasigailėdavo nei laiko nei kermašavų. Palydėjęs tik apsilaižydayo: "Na ir dzūkiotė, kad ją kur šimtas!"

Ji pasirinko tikrai mister John Tarvydą. Buvo mainerių piknikas. Toli už miesto, gražiam pušyne. Kažkaip padvelkė savo krašto oru, aplinkuma. Vien tik lietuviai, nors jau kitoniški, suamerikonėję, ypač jaunesnieji. Vistiek be galo buvo linksma ir smagu.

Ten ją nusivežė brolis. Čia ir supažindino. Taip jai John pritiko prie širdies, kad jau iki pat jo mirties kartu ėjo tuo pat gyvenimo keliu. Jau tame pušyne iki vidurnakčio daug ką spėjo apie John patirti. Jis daug jaunesnis negu ji buvo atvykęs į Ameriką su savo tėvais. Lankė vietos mokyklas, buvo prasilavinęs, pamokytas. Per Europos karą savanoriu stojo į ekspedicinį Amerikos corpą. Narsiai kovojo vokiečių fronte. Turėjo karinių pasižymėjimų, buvo garbingas legionierius. Grįžęs po karo vėl nuėjo į maimas, kad daugiau pinigų užsidirbtų. Kai jau atrodė, kad užtenka, pakeitė angliakasio uniformą. Dabar buvo policijos seržantas ir jau turėjo Bridgeport'e savo bungaliuką. Visko užteko, tik žvalgėsi vieno dalyko. Per tą pikniką ir jam paaiškėjo, kad Mary Narutis ir yra toji, kurios jo gyvenime betrūko.

Abudu likosi patenkinti savo pasirinkimu. John su tikru pasigailėjimu tuojau pasakė:

— Matai, Mary, tu galėtum daugiau nebedirbti siuvykloj. Užtektų tau darbo ir namuose. Pinigų taip pat užtektų, ką aš turiu ir ką tu sutūpausi esi. Bet, matai, pinigais paliktas be darbo — nuostolingas dalykas ir ne visada tikras, kur jį belaikytum. Tik biznyje pinigai dirba pinigą. Aš čia turiu vieną, sumanymą. Kaip tu manai, ar pritarum man?

— Kodėl gi ne? Juk tu gudrus ir sumanus.

— Matai, aš vienas nepajėgiau to padaryti, bet su tavo santaupomis visai kas kita. Na, tektų dar Savings and Loan Association pasiskolinti.

— Ką čia tavo ar mano! Aš tau seniai sakiau, kad dabar viskas kartu. Kas tik geriau išeina, tai ir daryk.

— Okey, Mary! Šit koks reikalas. Yra gera proga parduoti šis mūsų namas ir nusipirkti kitas. Ale koks namas — keturių

KAZYS BINKIS

SALEM ALEIKUM

SALEM Aleikum!
Jaunieji, į gatvę,
Į laisvę alėjų.
Mes frontą plakatais nuklotim,
O po plakatų krūtinėj
Kad kraujas plaktų.
O ant plakatų, kad
Salem Aleikum.
Gana sacharininti širdis
Ir į skaudžiamas vietas
Kompromisų kloti kompres.
Kam širdis susirietus,
Dvasia kam padvėsus,—
Tam į krūtinę tejrta
Nors bošą spirito —
Vistiek nebeпадėsi.
Ir ne taip, kad po vieną
Galvomis žiauninti sieną
Ir storotis storosios dėdinos kūną sujauinti,

Bet urmu visi,
Ir du su puse milijono
Pratarim kiek galint aiškiau,
Kaip ragas maždaug Jerichono:
Ealem Aleikum.

butų! Ten jau bus pelno, o prie šito vis reikia pridėti.

— Gerai, John. Bet ir aš turiu sumanymą... — nedrąsiai pradėjo Mary.

— Na kas? Įdomu.

— Tai sena mano svajonė ir troškimas. Ar tu nebūtum priešingas, jei aplankytumėm Lietuvą? Aš labai norėčiau pamatyti savo kraštą, tėvus, gimines. Aš tik dėl to daugiausia ir taupiau...

— Šiūr, kodėl gi ne! Paimsim vikeišen ir padarysim kelionę. Nors aš nedaug ką turėčiau ten aplankyti, bet jei tu labai nori...

— Labai, labai, John...

Prasmingos bėgo Tarvydų gyvenimo dienos. Čia vyro tarnyba, čia josios darbas siuvykloj, apyvoka savo namuose, čia biznio reikalai, čia, pagaliau, nekantrumą kurstanti rūpina kelionė. Kai pradėjo rengtis tai kelionei, pasirodė, kad nėra jau toks lengvas ir paprastas dalykas, kaip pasvajoti. Svarbiausia, kad vėl teko susispausti ir taupyti. Pirkę naują namą likosi tik su skolomis. O čia, norint pasirodyti saviesiems, reikėjo ir savimi daugiau pasirūpinti ir dėl dovanų gerokai pagalvoti.

Tuo tarpu, iš lėto besirengiant užėjo nieimtieji depresijos, arba krizės, metai. Sunkiai prislėgė visus gyventojus. Nutrūko darbai, sumažėjo uždarbiai. Bankai ir kitos indėlių laikymo įstaigos nutraukė išmokėjimus. Žmonės verkė ir žudėsi iš nusiminimo. Kiek jų sunkauso darbo, susivaržymo, dulkėto prakaito, šviesesnių ateities vilčių žuvo netikėtai. Tarvydai irgi drebojo, tik ne iš baimės, bet iš džiaugsmo, kad tas namų pirkimas išgelbėjo visą jų turtą. Dabar svarbu buvo išgelbėti pats namas, kad dėl skolų neprarastų jo, kaip kitiems atsitiko. Apie tokią prabangą kaip kelionė Europon laikinai teko pamiršti.

Viskas pračina daugiau ar mažiau paliesdamas žmones. Praėjo ir depresijos metai. Daugelis susmuko, bet daugelis ir vėl staiga atsigavo. Tarvydai sekėsi. Jis net metė policijos tarnybą. Pastebėjo, kad įbauginti žmonės nebeapsitiki savo indėlių saugumu. Kas tik daugiau pinigų turi, stengiasi kuo nors pastovesniu paversti. Lengviausia kombinacija nusipirkti namus. Namų pirkimo pardavimo bizniu ir sugalvo-

jo Tarvydas verstis. Jis susikooperavo su savo geru pažįstamu, kuris turėjo Real Estate.

Per keletą metų Tarvydas prisivarė ligi gražaus dvidešimt keturių butų namo geroje miesto daly. Be namo, turėjo dar Buick'ą ir pakankamai palaidų pinigų. Jo žmona galutinai buvo atsisveikinusi su savo darbovieta. Vieną kartą pasakė jis jai: "Žinai ką, Mary, tuo tarpu užteks. Galima truputį ir pailsėti. Dabar padarysim tai, ko tu labai seniai nori."

Šis nusistatymas laimingu būdu sutapo su didžiąja Amerikos lietuvių ekskursija. Laivas, abiejų šalių vėliavas išklęs, ryžtingai skrodė Atlanto bangas. Kelionė buvo pramoginė ir visokių malonių netikėtumų žadanti. Visų keleivių nuotaika ypatingai pakili. Visuose dėniuose ir aikštelėse gyvai būriavosi žmonės. Veikiai mezgėsi kalba. Daugelis garsiai klegėjo, juokėsi. Vienur kitur pasigirdavo dainos — senos ir naujosios. Pramogų salėj nuolat grojo muzika. Jaunyste, puošnumu žvilgančios poros šoko, džiaugėsi nauja pažintimi. Visi nepaprastai buvo patenkinti išsirengę šion kelionėn ir atitrūkę nuo savo darbo, nuolatinų vietų. Visus savotiškai elektrino, jaudino ir kėlė sieloj malonų nerimą. Daugelis gal nesuvokė, bet aiškiausiai jautė, kas tai yra tėvynė ir josios ilgesys po daugelio metų, nors puikiausiai svetur gyvenant. Atvykimo momento belaukiant, siela iš anksto nekantravo, džiūgavo, tarytum besirengiant didžiausiai šventei ar iškilmingam paradui. Kaip gera, rodėsi, kad yra gyvenime tokia paguoda, kaip tėvynė, kur laukia, mielai pasitiks.

Tarvydienės siela kupina buvo jautriausių minčių ir nuotaikos. Ji valingai žiūrėjo su kuo nors pasidalyti, palengvinti save. Artimiausia atrodė jai Ridikienė, dzūkė, kurią jau nuo pirmųjų kelionės dienų daugiausia buvo pažinusi. Ridikienė stovėjo dėnyje atsirėmusi laivo briaunos ir žiūrėjo į vandenį. Tarvydienė tuojau prisigerino ir prašnekinę:

— Kažin kaip čia tasai mūsų laivas? Man rodos, kad labai palengva plaukiame.

— Oi ne! — gyvai afsiliėpė Ridikienė: — Taip tik atrodo, kai žiūri tolyn. Bet pasiziūrėk va čia, visai arti į vandenį. Matai, kaip greitai šliaužia.

— Ale Jūropos krantai toli dar?

— Irgi ne. Aš pažįstu iš žuvėdrų. Man šipmanai pasakojo. Matai, kiek čia jų daug vėl atsirado. Gilioj jūroj jos nesirodo. Palydi laivą nuo krantų ir dingsta. Artėjant prie kitų krantų vėl pasitinka. Matyt, praplaukiam Angliją.

Tarvydienė svajodama tęsė:

— Tikrai gražiai vartosi tos žuvėdros. Pavydžiu dabar aš joms. Kad sumanyčia ir aš žuvėdra nulėkčia iš laivo. Kad tik greičiau, kad tik nors pamatyti. Rodos, daugiau nieko nebenorėčia gyvenime, kad tik nors kartą pamatyti dar savo kraštą, žmones. Tada ir numirti, rodos, nebijočia. Tokia lengva, saldi būtų mano mirtis...

— Gerai, kai yra kas laukia.

— Laukia, sesiula, kaipgi nelauks. Ir labai laukia. Kiekvienam laiške rašė.

— Na tai bus džiaugsmo, kaip per didžiasias šventes.

— Na kaipgi nesidžiaugsi, jeigu tėvynė traukia ir tiek. Rodos, kad tik tėvynėj geriausia ir gražiausia. Kad ir nuskriaudžia kartais, kentėti reikia, bet jai, kaip motinai, viską atleidi ir dovanoji.

— Taigi, tėvynė iš tiesų kaip tikroji my-

(Tęsinys 2-am psl.)

limiausia motina. Niekad negali pamiršti savo motinos. Kad ir numirusi būtų, vistiek traukia nors kapą aplankyti, pasimelsiti, žolynais gražiai apšodinti.

Abidvi moterys nutilo. Visi jų pojūčiai susikaupė ties išvidiniu pergyvenimu. Šiltos gaivios srovės glamonėjo sielą. Girdėjo, rodos, švelnią muziką, jautriausių dainų melodijas.

Tyliu širdies gilumos balsu po kelių valandėlių prašneko Tarvydienė:

— Nesuprantamas, stebuklingas dalykas tas savasai kraštas... Vagi, rodos, kas ten gera buvo ar palikta. Negi iš didelio rašakžiaus pasileidom mes per jūrą... Dabar juk Amerike viskas: visi geriausieji gyvenimo metai, darbas, rūpesčiai ir sukrauti turtai. Rodos, neilgai pagyventa. Bet, kai smulkiau pradedi skaičiuoti, jau dvidešimt metų. Ir po tiekos laiko vistiek negali pamiršti tų savo gimtųjų vietų ir gana. Nuolat paklysta ten mintys, nuolat jausmai pagauja ir taip numaudžia, sugriaudena paširdžiuose... Nešiojies kaip kokį brangiausią turtą. Ir dienomis matai ir sapne sapnuojasi... Tarytum ten visos šaknys ir syvai būtų, o čia tik lapai, kurie lengvai nukrinta. Aš nežinau, ar visi taip opiai jaučia, ar aš tik viena tokia sielvartinga...

Gretimais su paniekos ir pasmerkimo jausmu atsiliepė Ridikiene:

— Kur tau visi! Žinoma, kad ne visi. Yra tokių, kurie nė vieno gero žodžio nenori pratariti, nei prisiminti.

Tarvydienė nejučiomis paspaudė keletą kartų su nosinaite drėgnas savo akis. Pridendama tą silpnę garsiau pradėjo valyti nosį.

— Žinai, sesiula. Kartais net sarmata pripažinti žmogui, ko aš ten pasiilgau. Va taip, rodos, miela, malonu būtų pavaikščioti tais pačiais takais, pasėdėti papieviuose, pasižvalgyti po laukus... Argi ne juokinga, ką?

Ridikienei pamojo iš tolo jos vyras. Tarvydienė likosi viena, jautriai, saldžiai bernardydama savo išgyvenimuose.

Tuo laiku laivas iš tolo aplenkė Bremeną ir Hamburgą. Vienodu įsibėgėjimu nešė jis tolyn, į rytus. Daugelis, išvykę pro tuos vartus, pradėjo nerimauti, kur gi dabar išlaipins. Vienas kitas ėmė aiškinti, kad plaukiama stačiai Klaipėdon, kad ir Lietuva turi dabar savo uostą į platųjį pasaulį.

Čia jau ir Tarvydas ramiai nebenusėdėjo:

— Well, sakai, kad Lietuva turi savo portą? Tai gal ir šipus turi?

— Žinoma, kad turi!

— Tai ir karais važinėja?

— Kiek tik nori.

— Well, tai gal bė reikalo savąjį Biuck'ą aš būsiu paėmęs.

— Kodėl bė reikalo? Kai turėsi savo, nereikės kito samdytis. Kur tik norėsi, laisvai sau mausi.

— Ir aš taip pamaniau išsirengdamas iš namų. Tegul jį šunes, jei koks žydas kratytų. Pasakodavo mano tėvas. Sako, įsistodina tave žydas nuo stoties ir pradeda botkočiu kuinui į užpakalį badyti. O tas jo kuins tik kilst pasturgalį ir vis vietoj.

— Ė! Seniai jau praėjo tie laikai...

— O iš kurgi pats taip gerai viską žinai?

— Aš jau trečią kartą dabar keliauju į Lietuvą.

— Well, pamatysime...

Uosto ekskursininkus pasitiko šaunūs orkestrai. Jie nulydėjo ligi pat miesto aikštės, kur vyko tą dieną šventės iškilmės ir paradas.

Tarvydienė taip susijaudino, kad net garsiai pradėjo siurbčioti. Paširdy tik virpino, gniaužė, ir ašaros, rodos, pačios kaip iš paversmio kokio sruvo.

— Kas gi tau dabar, Mary? Tu verki lyg tau būtų liūdna ir sunku. Čia taip viskas fain, kad tik šaukti ir ploti reikia.

— Matai, kaip tu nesupranti. Verkia žmogus, kai skauda, liūdna, bet taip pat dažnai bėga ašaros ir iš džiaugsmo. Ir džiaug-

Kazys Binkis

VEJAVAIKIS

PASIKINIKĖS jauną vėją,
Vėtrą šaunią apkabines,
Leidžiuos per padangių plynes
Su pavasariu lenktyniais.
Gulbės — kelią!
Gervės — kelią!
Debesų keliu didžiuoju
Aš važiuoju.

Mano skraistė lengvo rūko
Plasta padangėj ištįsus.
Mano vėtra kai padūko —
Išsislapstė žvaigždės visos,
Mėnuo nuo dangaus paspruko.
Kas man vėtrą paviliotų?
Kas man vėją pažabotų?
Debesų keliu didžiuoju
Tik aš vienas tevažiuoju...

Lik, pavasari, tarp pievų!
Gaudyk savo varles, sliekus...
Paukštės ilstančios, — sudievu!
Aš pralenkiu ir palieku.

smas esti toks keistas, graudus. Juk visa tai per sunkiausią vargą ir dideles kančias atgauta. O kaip gražu, neišpasakytai... Kaip senoji močiutės pasaka, kaip retas sapnas. Juk nieko nebuvo, nič nieko nepalikom išvažiuodami. Tik ruskiai visur stumdė ir varinėjo. O dabar? Aš tik žiūriu, klausaus ir vis netikiu. Lyg kokie monai būtų. Argi tai vis tikra, sava. Net noriu prieiti, paglostyti tuos arklius, pačiupinėti karveivčius. Kaip gražiam gražiam paveiklėly kad būdavo kunigaikščiai ar Jurgis ricierius. Kokie jie visi žvalūs, jauni, sveiki. Kiek tų ginklų visokiausių. Agi eroplanai, kaip paukščiai skraido. Net galva susisuka besivaikant juos. Ir jaunimas visai kitoks. Matai, kiek čia įvairiausių vėliavų? Vis organizacijos, vis naujos jėgos atsiranda.

— Šiur, didelis steitas, real steitas. Ir man toksai patinka.

Klaipėdoje sėdo Tarvydai į savo automobilį ir patogiai, laisvai apsižvalgydami pasiekė Purplius. Įvažiavo į sodžių. Tarvydienė, nebesitverdama savyje, skuba prie savo kiemo. Gerai atsimena, kad jų trobiūkštė antroji nuo galo. Sustoję ir stebisi: kas gi čia dabar? Viskas tarytum svetimta, lyg koks akių apdūmimas. Nieko nebeliko iš to jaunystės vaizdo, kuris taip ilgai svajonėse buvo puoselėtas. Naujas šviesus gyvenamasis namas. Kiti trobesiai irgi nauji ir kitaip išdėstyti. Tik klevas tas pats. Senas pavėsingas išsikėtojęs klevas. Vadinasi, kiemas tas pats. Ir gandrulizdis kleve tebėra. Patenkintas sotus klekena gandrą. Varlių ir gyvačių, matyt, nestinga.

Žiūri, žvalgosi Tarvydienė. Tarytum nusiminimas skverbiasi sielon. Gaila jaukios įprastos senovės ir tokios mielos praeities. Besisielojant netrukus atsiskleidžia jai viskas. Išskyla kaip naujas dalykas. Juk tai amerikiečių brolių duosnios rankos vaisiai. Kodėl visa tai taip keistai buvo pamiršusi, nors gerai žinojo.

Iš lauko pareina tvirtas augalotas vyras. Irgi keista. Argi tai būtų jaunesnysis brolis, kurį atsimena liesą, suvytusį berniūkštį, kaip slięką smėlyne. Na žinoma, kad Kęstutis. Tasai pats...

Skuba pasitikti. Abudu skuba. Brolis ir sesuo susineria tvirtam šiltam glėby. Viskas įvyksta be žodžių. Jie vėliau atsiranda. Tuo tarpu vėl nosinaitė prie akių. Brolis rankogaliu pabraukia paakius ir skuba atkakinti duris, ištraukęs raktą iš prie angio plyšiuo.

— Prašau į vidų. Aš tuojau pašauksiu žmoną su vaikais. Visi mes dabar laukuose... Didžiausia darbymetė. Tačiau dabar... Tokie svečiai, tokie svečiai. Ai!...

Dzūko širdis ištirpsta. Visas jis kaip nuvoką staiga praradęs — tik blaškosi, puldinėja.

Paviešėję kiek josios gimtinė, leidosi raižyti visą Lietuvą. Kai kuž pasisvečiuo-

davo, kai kur šiaip sustodavo viešbučiuose. Tarvydienė į viską žiūrėjo romantiškai, daugiausia jausmiškai. Jai patikdavo bažnyčios, ežerai pamiškėse, sodybos medžių paunksnyje, kur nors prie upės. Tarvydas, priešingai, svarstė viską iš praktiškos ir biznio pusės. Apžiūrėjo juodu keletą ūkių, malūnų su elektros jėgainėmis ir kitais vertingais įrengimais. Miestuose klausinėjo apie didesnius namus, viešbučius, kino pastatus. Pakeliui buvo sutikę keletą amerikiečių, seniau grįžusių. Su dideliu smalsumu kalbėjosi ir klausinėjo apie dabartinį jų gyvenimą. Vieni, kurie mokėjo įvertinti savo šalies gyvenimo sąlygas ir pagauti laiko dvasią, buvo įsikūrę visai gražiai; kiti, kurie iš karto perdaug norėjo, karštai griebėsi, buvo nušutę, nusiivylę. Tokie piktai visus kaltino, peikė ir jau vėl žvalgėsi Amerikos pusėn.

Maždaug po mėnesio, kai laivas plaukė atgal, Tarvydas jau turėjo savo nuomonę apie Lietuvą. Toji nuomonė visai kitokia buvo prieš tai, kol pats visko nepamatė. Pats nepajuto, kaip dingo nepasitikėjimas, pašaipus vertinimas, o atsirado pagarba, pasididžiavimas. Visai nuoširdžiai dalijosi su žmona savo įspūdžiais.

— Matai, ir tikėk tu žmonėmis pats nepamatęs ir, kaip sako, pirštu nepridūręs. Daugelis taip juodino, taip peikė Lietuvą, kad aš vos nevos pasijudinau į tą kraštą. Galvojau, jau verčiau į Kaliforniją, Pietų Ameriką, ar į Paryžių, Romą, Afrikos pakraščiais. Jei ne tavo toks didelis noras ir užsidegimas, tikrai nebūtumėm pamatę.

— Aš visai nesistebiu dėl tų žmonių ir jų kalbų. Jie vis tebemano dar, kad kaip paliko išvažiuodami, taip ir tebėra viskas. O ką jie paliko? Tada Lietuvos kaip ir nebuvo. Caras viešpatavo ir ruskio valdžia viską tvarkė. Daugelis tų žmonių bemaž nė prie ko nebuvo prisirišę ir nieko geresnio nei savo namuose nei apylinkėje nematę. Ką vėliau laikraščiai rašė, per radiją kalbėjo, ką iš to krašto atvykę žmonės pasakojo, jie nei girdėjo nei suprato.

— Gerai tu sakai. Jie net nesuprato tada, kad lietuviais yra gimę. Šiandie jų popieriuose tebėra dar, kad apsigyveno Amerike kaip ruskiai ar lenkai.

— Aš perdaug tokių nė nekaltinu: tam sūs buvo, neišmanė.

— Bet galėjo jau apsišviesti.

— Ne visiems Viešpats Dievas savo malonių vienodai suteikia.

— Well, ką gi tu norėtum Lietuvoje turėti? Man tas kraštas visai patiko. Ten reikia pinigų, o bizniui vietos kiek tik nori. Ir geram bizniui.

— Tu man pirmiausia nupirk gerą ūkį, kur nors prie miško ir upės. Priūžė man galva nuo visų šitų mūrų ir gatvių triukšmo. Kaip gera būtų: kasdien tikras šviežias pienas, sviestas. Paskum viščiukai, ančiukai, visokios daržovės. Vis savo. Nereikėtų su maišeliais nuolat po krautuves stumdytis ir tampyti.

— Okėj! Pagalvosim, pažiūrėsime. Aš vis sakau ir darau: take it easy. Kad kelsimės į Lietuvą, jau dabar nebelieka ko abejoti. Bet reikia susitvarkyti ir pasirengti. Reikia už namą gerą kainą gauti. Su nuostoliu negi parduosi. Be to, reikia dar kur nors apsidairyti, daugiau uždirbti.

Tarvydų gyvenime visai nelaukta įvyko didelė atmaina. Visas tikslas ir siekimai sukėsi dabar apie vieną dalyką: kaip perkelti namas ir patiems persikelti anapus vandens. Ten jau buvo galvojama apie pastovumą ir tvirtus pamatus. Čia viskas tarnavo kaip prientonės, ir viskas turėjo laikiną pobūdį. Rodos, visai nebetoli jau buvo ta diena, kada pasakys: "Sudie, gerasai dolerių krašte. Dėkui, kad suteikei laikiną prieglaudą ir su turtingu kraičiu išlydi." Bet...

Čia ir atsitiko kaip su tuo žmogum, kuriam kerštingas pavydus velnias ėmė kaišioti pagalį į ratų stipiną. Visai giedram, gražiam danguje suburzgė kovos lėktuvų (Tąsa 3-čiam psl.)

motorai, ir sutviskėjo žudomoji ugnis. Prasiidėjo antrasis dar baisesnis karas. Atskyrė vandenis nuo krantų ir aklinai uždare kelią į mylimą siekiamą šalį.

Jei kam pradeda nesisekti, tai nelaimė griūva po nelaimės, sako prityrę žmonės. Staiga, be jokio, rodos, reikalo, plačioj autostrados kryžkelėj užlėkė nelemta mašina ant Tarvydo Buick'o. Taip trenkė, kad vien tik laužas ir mėsos gniužulas.

Tarvydienė likosi viena, visai vieniša. Broliai jau buvo mirę. Nors rengėsi jos broliai praplėsti savo giminės metrikas, bet neprisirengė. Nuėjo į aną pasaulį nepalikdami nei pėdsakų nei žymės. Nebent tik antkapių šlifuoti granito gabalai kai kam pasako: čia ilsisi Simonas Narutis, o čia — Vincentas Narutis. Tai ir viskas.

Sunku buvo vienai Tarvydienei valdyti dvidešimt keturių butų pastatas. Jokio įgudimo nei nusimanyto neturėjo. Pagaliau nė noro nebuvo. Parduoti bijojo: karo ir priespaudos metas. Viena, nuostolinga, o antra, ką gi veikti su tiek daug pinigų. Vien tik dėl to namo teko dairytis naujo vyro.

Jau pirmiau, prie savo pirmojo vyro, pažino juodu Casey Key. Iš pradžių, Lietuvoj dar, buvo jis Kazimierz Kijowski, paskum — Kazys Kijauskas, ir galutinai jau Amerikoje — Casey Key. Žmogus atrodė rimtas, padorus ir apsuksrus. Buvo našlys, turėjo du sūnu ir dukterį. Bet visi jie buvo suaugę ir gyveno skyrium, kiti savo šeimas sukūrę.

Maždaug po metų, vyrui mirus, Tarvydienė jau buvo misiz Key. Susituokė be jokių sąlygų ir derybų. Naujam vyrui pavedė tvarkyti ir prižiūrėti visus namus, o sau pasiliko tik bute šeiminkauti, kaip ir prie Tarvydo, kada ji niekur už savo buto ribų nesikišdavo.

Slinko metai nuobodūs, be tikslo. Kartais tarytum pasirodydavo kokias prosvaites. Misiz Key atsigandavo, pagyvėdavo. Štai, štai jau rodos galės parduoti savo namą, pames čia viską ir linksma, viltinga persikels į savąjį kraštą.

Karas baigėsi, o geresnių vilčių nei paguodos vistiek laikas neatnešė. Dar blogiau: nutrūko bet koks ryšys su savaisiais. Jokia žinia, joks laiškas nepasiekdavo anų jų. Kaip žuvusiųjų žemė ar kokiam pragare.

Naujosios vedybos irgi nieko geresnio nedavė. Jos nebuvo džiaugsmo sustiprinimas, o tik būtinas praktikos gyvenimo reikalas. Jos vyras kaip žmogus nebuvo blogas, nieko jam prikišti negalėjo, jokie nepakenčiami palinkimai neerzino jos. Visa da buvo mandagus, paslaugus, rūpestingas. Gerai tvarkė visus ūkio reikalus. Bet kas iš to, kad sielų niekas nejungė, kad visai svetimų pasaulių buvo žmonės. Jokios dvasinės šilimos ar artumo. Ypač svetimi jai buvo jojo vaikai, pagimdyti ir išauklėti tikros lenkės. Iš karto santykiai su jais pasidarė nedraugiški ir netgi kažkodėl priešiški. Tokie priešiški, kad tiek iš vienos, tiek iš antros pusės įsigalėjo tyli slapta neapykanta, įtarinėjimai ir nuolatiniai priekaištai.

Dažnai pasirodydavo jai, kad visi jie tik apsimitę tokie paslaugūs, geri, o iš tikrųjų: laukia jos mirties, kad pagriebtų viską. Nes kam gi daugiau jos palikimas turėjo atitekti, jei jokių gimininių nei artimųjų čia ne turėjo.

Don Amajian

Nauja Juozo švaisto knyga

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

PETRAS ŠIRVOKAS

230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.75. Kreipkitės į:

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.

CHICAGO 8, ILLINOIS

P. ABELKIS

PANERIŲ GATVĖJE

Dar ankstokai prieš aštuntą Karnius skubėjo tarnybon. Buvo gražus pavasario rytas, todėl anksčiau išėjo iš namų.

Praėjo Visų Šventų bažnyčią ir jo nuotaiką sugadino kitoje pusėje gatvės vartai į getą. Čia dabar virė, kaip bičių avily prieš spiečiant: žydų policija tvarkė išvaromas į darbus kolonas, jiems komandavo vokiečių pareigūnai ir visur matėsi Karniui nepažįstamomis uniformomis ginkluotos sargybos. Tai buvo nenaujiena: šiuos dažnai keisdavo iš įvairių kraštų atvežtais žmonėmis: mat nepasitikėdavo ilgesnį laiką pabuvusiais.

Dažnai praeidamas matydavo žiaurumų šioje vietoje ir todėl vengdavo eiti pro čia, aplenkdamas šią vietą. Šiandien ypatinai daug riksmo girdėjosi už geto vartų, o ant išėjusiųjų galvų bei nugarų vis dar krito pareigūnų lazdų ir kumščių smūgiai. Ir vien todėl, kad jie Izraelio vaikais gimė.

Juos baisiau nei senovėje vergus traktavo: turėjo surikiuoti eiti kelio viduriu, lyg gyvuliai — šaligatvio jiems užminti nevalia, — ant krūtinės ir nugaros nešioti Dovydo žvaigždę, ir juos varydavo ginkluota sargyba.

Karnius, nenorėdamas to viso matyti, pagreitino žingsnius, bet jį tuoj pralenkė keletos šimtų moterų būrys. Jos buvo surikiuotos po šešias eilėn ir buvo jų nemaža kartis. Visų veidai išbalę, kūnai išsekę: kaulai ir oda. Apsivilkusios skarmalais, re-toji tik apsiaustą turėjo. Kiekviena rankoje nešė kokį nors gumulėlį maisto ir iš konservų dėžutės pasidirbtą katilėlį ar puodžiuką vandeniui gerti.

Jų liūdnos akys įsmigdavo į kiekvieną šaligatviu einantį žmogų. Tie žvilgsniai neaplenkė nė Karniaus. Jie buvo tokie liūdni maldauja, ir dar moterų, turėjusių vos tris keturias dešimtis metų. Kitos dar jaunesnės ir vos pavelkančios kojas. Jas tokiomis padarė tik dveji metai! Jos ėjo dabar lyg šimtametės senės, tik žvilgsniais maldaudamos praeivių pagalbos, bent gabaliuko duonos ar bulvės. Kitos ėjo net pro savo turėtus namus, prekybos įstaigas, pramonės, lyg elgetos...

Karniui atrodė, kad visą tai jam sako jų žvilgsniai, ir jam skaudu darėsi. Gaila jų, bet jis buvo bejėgis joms padėti. Jis taip pat nieko neturėjo, bet jei ir bulvę mėgintų joms paduoti, sargybos tuoj jį nušautų.

Jis pažvelgė į lydinčius. Jų buvo nemaža. Visi rudose uniformose ir ant rankovių raudonuose raiščiuose turėjo įrašą: "OT".

Visa ši procesija jį pasivijo Panerių gatvėje, kurioje jo darbovietė buvo. Jis sulėtino žingsnius, o sargybiniai šautuvo būžėmis vis ragino moteris skubėti.

Jis dažnai sutikdavo šį būrį: jos dirbo prekių stoty, o jis degtinės pilstytuvėje. Bet niekad jų taip neraginavo, kaip šiandien. Ir jis stebėjosi žmogaus sužvėrėjimu.

Kai virtinės pirmasis galas pasiekė darbovietę, o Karnius nuo paskutinių buvo vos porą dešimčių žingsnių spėjęs atsilikti, išgirdo baisų klyksmą. Pakėlė galvą ir sustingo reginio baisumo paveiktas. Vartai buvo atidari. Už jų stovėjo kareiviai. Jie, pagriebę moteris lyg kokius negyvus daiktus, į paruoštus prekinus vagonus metė jas tokia jėga, kad jos nebesikėlė iš vietos. Kitos, tai pamačiusios ir būdamos dar gatvėje bei nespėjusios pro vartus įeiti, ėmė klykdamos bėgti kur pakliuvo iš gatvės. priešmirtinu balsu šaukdamos:

— Žmonės, gelbėkite mus moteris! Mus varo į vagonus ir veš į Panerius sušaudyti! Gelbėkite!

Kuo galėjo vietiniai joms pagelbėti: už mažiausią pagalbą juos pačius tuoj sušaudytų ir jų namus pelenais paverstų!

O sargybiniai bėgančias ėmė mušti kuo tik galėdami. Kadangi varomų buvo žymiai daugiau nei sargybinių, nespėjo su-

laikyti. Šios metų apsiaustus, turėtą rąkose maistą, katiliukus ir visas, paskutines jėgas įtempusios, spruko nuo mirties, bėgo į tarpnamius, kiemus. Bet niekas neįsileido į kambarius: žmonės buvo jau ganėtinai nukentėję.

Pasigirdo šūviai, padidėjo klyksmas. Šūvių balsai maišėsi su mirštančiųjų aimanomis.

Karnius instinktyviai prisišliejo prie namo sienos nuo kulku, prisiplojo prie mūro, lyg norėdamas į jį susmėgti. Lyg bitės prazvembė kulkos. Šiurpas net visu kūnu perėjo. Vokai automatiškai sulipo, kad nematytų žiaurumo. Tik šūviams nurimus atsimerkė.

Gatvėje vos keletą moterų dar vaikė sargybiniai.

Tą momentą vienas iš kiemo ištempė dar visai jaunutę merginą ir visą laiką kuolu tvojo jai per nugarą. Matyti, pirmu smūgiu perlaužė jai stuburą. Jos klubai ir kojos keistai iškrypę kabalavo sargybiniui viena ranka pagriebus už sprando ir velkant gatvę, o antra visą laiką tvojant kieme sugriebtu kuolu. Kai pritempė iki vartų, pagriebę kitas ir įmetė į vagoną. Ji net nebedejavo. Sargybinis grįžo kitų medžioiti.

Karnius, atsipeikėjęs nuo pirmo išgąsčio, kiemais spruko į savo darbovietę.

Po kiek laiko jis turėjo vėl eiti miestan. Kai priejo anuos baisyuosius vartus, jie buvo uždaryti, jokio balso... Tik gatvės vidury riogsojo pamesti moterų apsiaustai, katiliukai... matėsi kraujo latakai... Kai kur varnos pešėsi prie nelaimingųjų maisto kukuliukų...

Jis ėjo skaudama širdžia. Kuo galėjo joms pagelbėti: tik užuojauta.

Kai už keletos valandų jis vėl grįžo pro čia, gatvė buvo švari, visi baisyosio įvykio pėdsakai nuvalyti. Vartai kietai uždaryti, o kas už jų darėsi, gal tik vyturėlis, pakilęs aukštai į padanges, galėjo matyti. Bet jis nepasakys.

Saulė švietė. Paukščiai čiulbėjo. Buvo graži pavasario diena. Džiaugėsi žmonės pavasariu, bet tik ne anos moterys... Kur jos dingo, — kas pasakys? Bet jų gyvųjų tarpe tikrai nebebuvo!..

Las Vegas, 1953 m. liepos mėn. 29 d.

KAI KAS IŠ KNYGŲ

Londonė yra savotiškas įžymenybių muziejus, priklausąs **Madame Tussaud**, kur žymieji žmonės parodomi vaškinėmis figūromis. Ten yra visa eilė ir rašytojų figūrų, daugiausia, žinoma, anglų.

—o—

New Yorke mirė poetas lyrikas **Dylan Thomas**, 39 metų, kilęs iš Anglijos. Jis pirmąjį eilėraštį išspausdino būdamas 17 metų, o 20 metų — jau visą knygą. Buvo vadinas "modernusis Keats". Amerikoje jis yra gavęs 1938 m. **Oscaro Blumenthalo** (lyrikos) premiją. Turto jokio nepaliko, todėl likusiai našlei ir trims nepilnamečiams vaikams globoti tuoj susidarė komitetas iš žymių menininkų, draugų bei gerbėjų.

—o—

Genevoje, Ill., buvo suruošta didelė knygų mugė miesto salėje. Ta proga pravestas autografų aukcionas, turėjęs nepaprastą pasisekimą. Pelnas paskirtas viešajam ir aukšt. mokyklos knygynams papildyti.

—o—

Louis Kronenberger, dramų kritikas New Yorke, į klausimą "Kodėl dabar maža pasirodo gerų pjesių?" atsakė, kad dabartinės aplinkybės prislėgia autorius. Dramų pastatymai susiję su dideliu pinigų, o menas su pinigais, atrodo, nelabai mėgsta bičiuliautis.

—o—

Vienas knygų vertintojas taip sako: "Blogiausia knyga yra toji, kurią skaitytojas tučtuojau pamiršta, vos tik užbaigęs paskutinį puslapį".

I talką Lietuvių Enciklopedijai

(Ispūdžiai pirmajam tomui pasirodžius)

Maždaug prieš metus laiko prasidėjo Lietuvių Enciklopedijos prenumeratorių telkimas. Kartu ėjo spaudoje nuomoniavimas, ar mums reikia enciklopedijos bei kokia ji turėtų būti. Ginčų įkarštyje klausiau vieną savo bičiulį, už ką jis "balsuoja", t. y. ar užsirašo enciklopediją.

— Neuzsisakau, — šaltai tas atsakė. Lyg paremdamas tą savo "ne", jisai abejingai posmavo: — Tai, kažin kada išeis... Kad būtų visi tomai, pirkčiau...

Šiandien, jau po metų nuo anos dienos, mano bičiulis ant mano stalo rado pirmąjį Lietuvių Enciklopedijos tomą.

— Graži knyga! — pirmas buvo jo žodis. Delnus patrynęs ėiupo ją vartyti. — Kažin, ar bus pardavinėjama? — klausia jis, lyg jau gretindamasis į tikrus skaitytojus.

— Ne, — ši kartą aš jam, lyg su užuojauta, tariau. Tačiau pridėjau, jog į prenumeratorius išrašyti dar nevėlu.

— 0 —

Pirmąjį tomą jau perskaičiau. Tikrai gražių įdomių ir naudingų dalykų užtikau. Ir kasdien vis dar iš naujo vėl po gabalėlį pasiskaitau, kai ką pasižymiu. (Net pradžiamokslis vaikas, kamikus palikęs, kelintą vakarą enciklopediją varto ir godžiai apie Lietuvos kaimus ir miestelius skaito...).

Gal ir gerai, kad tik vienas tomas atėjo. Jei visi iškart — tikrai nebūtų tiek naudos. Manau, būčiau išrikiavęs juos knygų lentynoj, džiaugčiaus, kad turriu, bet pradėti skaityti tokią daugybę puslapių — tikrai vargu drįsčiau. Sakyčiau, kad nė laiko nėra...

— 0 —

Kai vyko prenumeratorių telkimas, teko girdėti, jog kai kas inteligentų enciklopedijos neužsisakęs vien tik todėl, kad nepaskelbta, kuri rašyba busianti vartojama: jablonskinė, vadovinė ar kuri kita.

Dabar enciklopedijai pasirodžius, be abejo, kiekvienas skaitytojas, pagal savo supratimą ir skonį, taip pat ras ką pasakyti. Vienam bus besą ko per daug, kitam permaža. Gal kuris ir kokį netikslumą tarsimės suradę (jei ne ką kitą, tai rinkėjui ir korektoriui papriekaištausime už ne tos giminės įmaišytą raidę...).

— 0 —

Tikrai, kai ką svarstyti pasižymėjau. Kas enciklopediją užsisakė, tur būt, tam rūpi, kad kiekvienas tomas būtų tobulesnis. Enciklopedijos darbas tik pradėtas. Leidėjas ir redaktoriai turės dar laiko savo dėmesiui į skaitytojų nuomones atkreipti. Tegul tik skaitytojai — prenumeratoriai būna aktyvesni, judresni ir nepatingi enciklopedijos redakcijai parašyti.

Tokios talkos vaisiai tikrai bus puikūs.

Vieną dalyką viešai sakymas, manau, neapsiriksiu: pirmas tomas puikiai išleistas,

nors, atrodo, jog enciklopedija korespondentų perviršiaus neturi. Kiekvienam rašinėti mėgstančiam yra puiki proga savo talka prisidėti. Tiek pastabas apie pirmąjį tomą, tiek įvairių dalykų aprašymus, kurie mūsų nuomone spausdintini enciklopedijoje, siųskime jos redakcijai,

kaip ji to nekarta yra prašiusi.

— 0 —

Nuoširdus linkėjimas L. E. redakcijai ir technikiams darbininkams savo mašinas taip įsmaginti suktis, kad enciklopedijos tomas tomą sektų kuo mažiausiomis pertraukomis.

— J. Klauseikis

NEW RCA VICTOR television

with *Rotomatic* Tuning

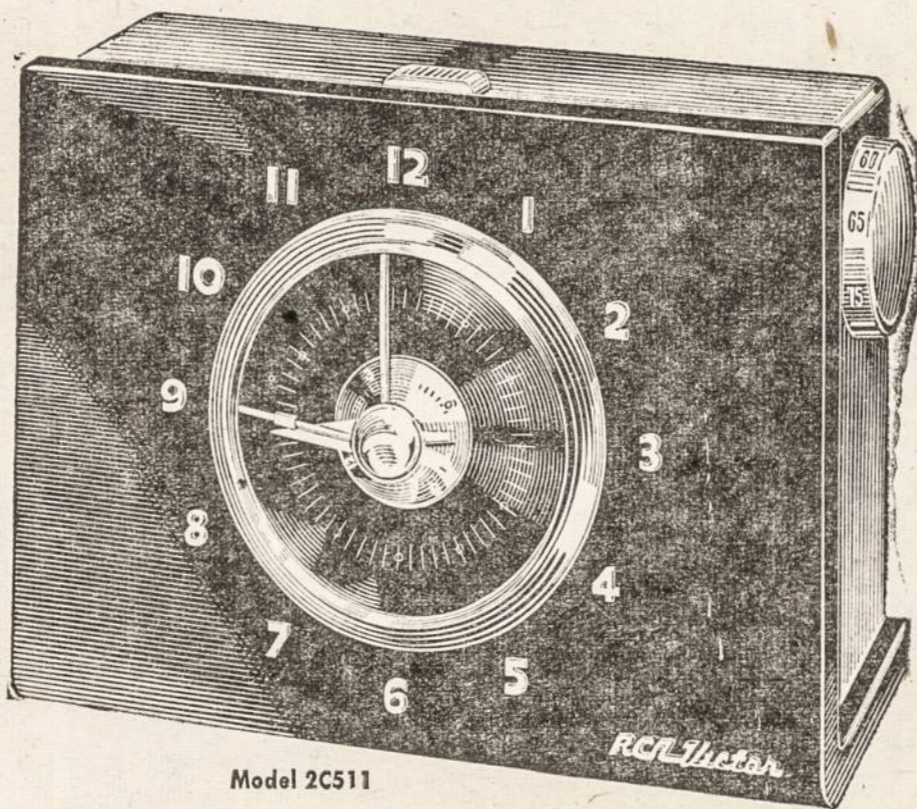

17-inch Craig—Lowest priced RCA Victor television you can buy! Compact table model is finished in sleek ebony. Model 17S349.

- More picture detail—amazing depth and clarity.
- Interference is screened out, power stepped up—automatically.
- The picture is vivid, accurate over the entire surface of the screen.

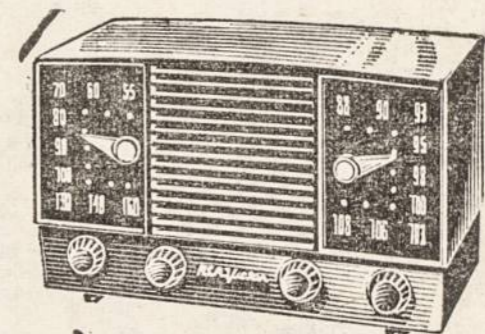

21-in. Talmadge Deluxe Cabinet finished in mahogany; limed oak, extra. Model 21D368.

Model 2C511

- A clock-radio no bigger than a clock... less than 6 inches high.
- Attractive, powerful RCA Victor radio plus a famous "Telechron" electric clock.
- You can wake up every morning to music. Radio automatically turns itself on whenever you wish.
- Handsome black and gray, two-tone gray, ivory or red plastic cabinet. See it today.

(Model 2XF931)

New
RCA VICTOR
table radio brings you
AM-FM listening
at its sparkling best

Try this one today! It's static-free FM plus powerful AM, with separate, illuminated dials.

• Big 8-tube RCA Victor radio has the famous "Golden Throat" tone system—gives you "concert-hall" realism!

• Cabinet comes in your choice of five fashion-bright colors: maroon, ivory, green, red or beige. And there's a handy phono-jack for the easy attachment of a record changer. See this beauty today.

TRAFICANTE BROS.

2301 W. TAYLOR STREET
759 SO. CALIFORNIA AVE.

Taylor 9-9100
Sacramento 2-0391

Teatrinės padraikos

Pirmoji dalis

Faktai:

1. J. Blekaitis stato kryžių teatrinei veiklai Chicagoje ir išvažiuoja.

2. S. Pilka skelbia žiūrovams pasitraukias iš teatrinės veiklos.

3. A. Rūkas užbaigia pereitą teatro sezoną ir pradeda šį.

Komentarai:

1. Kodėl J. Blekaitis, tiek daug savęs skyręs teatrui, pabėgo iš Chicago, kai šiuo laiku visame pasaulyje nėra geresnių sąlygų lietuvių teatrui tarpti? Mano mergautinė galvelė atsakymo ieško labai paprastuose dalykuose: nuo pat savo teatrinės veiklos Chicagoje pradžios J. Blekaičiui teko ne tik statyti veikalus, bet ir kovoti su... S. Pilka. Visą tą laiką Chicagoje buvo du teatrai, kurie jungėsi, atsijungė, vėl jungėsi ir vėl atsijungė... J. Blekaitis nuo tos bergždžios kovos, tur būt, pavargo ir... išvažiavo.

2. Mano mergautinė galvelė netiki, kad ir S. Pilka, daug ilgiau, negu kuris kitas lietuvis teatralas Chicagoje, tarnavęs intrigantei moteriai Melpomenai, kada nors pasitrauks iš teatrinės veiklos. Tai kodėl tas teatrališkas (su prakalbam po spektaklių) pasitraukimas? Atsakymas irgi mergautiškas: "Nebeliko Chicagoje žinomesnių režisorių, tai dabar parodysiu, kas aš, pasibranginsiu. Tegu ir tie, kurie Pilką kritikavo, pamato, jog be jo teatras prapuolęs, tegu ateina, pamaldauja, ir tada iškilmingai grįšiu atgal."

3. Apie A. Rūką žinėjome, kad jis studijavęs teatro mokslą, rašęs teatrui veikalus ir vaidinęs Vilniaus Vaidilos teatre, bet kad jis būtų anksčiau kada režisavęs, girdėti nebuvo. Tai ko jis dabar įsibrovė į režisorių tarpą? Mergautinė galvelė kitokio atsakymo neranda, kaip tik garbės pamėgimą: "Įpinsiu į savo veiklos vainikėlių dar vieną barelį — režisoriaus." Tokiu savo žygiu A. Rūkas sumaišė S. Pilkos popie-

rius. O kas iš to išėjo? S. Pilka išsitraukė prieš porą metų A. Rūką "Naujienoms" duotą "interview" teatro klausimais ir jo priedanga tose pačiose "Naujienose" išvanojo jam kailį. Bet A. Rūkas ir išvanotu

kailiu nepasidavė ir atidarė Chicago teatro sezoną "Valdovo sūnumi". Tada "Naujienose" atsirado recenzija apie tą "Valdovo sūnų".

Dabar ir kyla klausimas: ar A. Rūkas tos kovos jau išsigan-

do ir bėgs į New Yorką, ar dar pakariaus?

—Marytė Žičkutė

P. S. Antroje "Teatrinė padraikų" dalyje bus rašoma, kaip Kultūros Taryba organizavo teatrą.

M. Ž.

1954

THERE IS NOTHING FINER THAN A STROMBERG - CARLSON

PANAVUE • True Panoramic Vision 21" picture tube receiver in beautiful and compact ribbon-striped mahogany veneers. All-glass front gives maximum picture with console features and performance... fine PM speaker, quickly removable safety glass, tone control, phono jack.

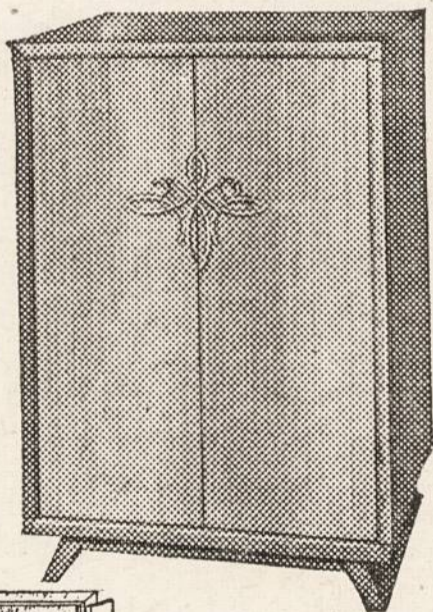
EASY TERMS

INVADER (Mahogany) • Functional design console with entire glass front width devoted to 21" picture tube—sparkling UHF-VHF performance, intercarrier tuning for fine sight and sound. Audio system quality provided by concert-type Alnico 5 PM speaker behind attractive grill. Cabinet, on casters, in handsome mahogany finish Perma-Veneer.

EASY TERMS

MODERNE • To harmonize with the modern trend in home decoration, this 21" picture receiver in comb-grain limed oak has basically simple lines, lightly touched by gracefully flowing door decorations in a pleasing gold finish. The receiver provides unsurpassed performance on UHF or VHF, with intercarrier tuning for fine audio as well as picture.

ILLINOIS FURNITURE & RADIO COMPANY

1570 N. Milwaukee Ave.

Humboldt 9-1600

Įsirašykite į mūsų naująjį
Christmas Club Dabar

Ateinančioms

Kūdikio Užgimimo
Šventėms

būsite laimingi, kad įsirašėte
Platesnių informacijų kreipkitės į

UNION NATIONAL
OF CHICAGO

MICHIGAN AVENUE

PRIE 111th STREET

Waterfall 8-3637

Federal Reserve System narys

LAIŠKAS IŠ STUTTGARTO

M. Jauniškis, P. L. B. Stuttgarto apylinkės pirmininkas, vienam chicagiečiui rašo:

Prašau atleisti, kad užvilkinau atsakymą į Tamstos tikrai malonų laišką. Mano laiško iškarpa iš "Naujienų" nelauktai man atsiuntė Dr. B. Matulionis. Tad dėl to prašau nesirūpinti. Tamstos siunčiamus laikraščius vis gauname. Esu ypatingai dėkingas už atsiunčiamus po keletą egzempliorių "Tėviškėlės" ir kitų žurnalų. Ačiū taip pat už painformavimą apie "Terros" palankumą mums. Tuo jos palankumu pasinaudosime. Mums lyg ir nedrasu prašyti iš to, kas daugiausia yra davęs.

Daabr truputis žinių apie mūsų darbus ir rūpesčius. Neseniai išsirinkom naują Balfo šalpos komisiją, kurią dabar sudaro šie: inž. L. Prosinckis, M. Lemanienė, J. Trakis, A. Leščinskis ir V. Mickevičius. Į kontrolės komisiją išrinkti šie: J. Gasiūnas, A. Plenys ir J. Stavskis. Dabar bus stengiamasi vykdyti Balfo vadovybės pageidavimas, kad Balfas ir kitos lietuvių organizacijos glaudžiai bendradarbiautų. Tuo keliu einant, tikimasi palengvės ir šalpos paskirstymo darbas. Tame susirinkime be kito ko vienbalsiai priimta padėkos rezoliucija, kurioje nuoširdžiai dėkojama užjūrio lietuviams, Balfo darbuotojams ir Balfo pirm. prof. kan. Dr. J. B. Končiui, jam linkint geriausios sveikatos ir daug sėkmės jo darbe, lengvinant sunkią tremtinių dalį.

Lapkričio 1 d. turėjome informacinį susirinkimą. Po susirinkimo visi buvom nuvykę į kapines pagerbt čia palaidotų lietuvių. Kapai buvo papuošti žaliu-mynais ir gėlėmis, uždegtos žvakutės, kaip kad darydavome vėlinių vakarų tėvynėje. Kun. A. Butkus pasakė gražiai pritaikytą pamokslą, buvo giedama ir meldžiamasi. Gražus, organizuotas lietuvių dalyvavimas savo mirusių pagerbime atitinkamai nutiekė saviškius ir susidomėjo pašaliečiai.

Lapkr. 18 d. Stuttgarto latviai minėjo Latvijos nepriklausomybės paskelbimo 35 m. sukaktį. Į tą minėjimą buvo atvykęs Vykd. Tarybos narys p. Gelžinis, kuris pasakė gerai pritaikytą iškilmei sveikinimą ir kalbą.

Šiuo tarpu esame pusėtinai užimti rengimu mūsų apylinkės jaunimui lituanistinio seminaro ir susipažinimo vakaro, kuris įvyks lapkr. 28 d. Artimiausiu laiku norime sušaukti mūsų apylinkės mokyklinio amžiaus vaikų sueigą. Be to esame pasiryžę surengt Kalėdų eglaitę. Norime tiems, tremties vargą kenčiantiems vaikams suteikti bent kiek džiaugsmo, o taip pat sudaryt sąlygas keletą valandų pabūti lietuviškoj atmosferoj.

Toliau svajojam įsigyti lietuviškų plokštelių, kad susirinkimų, minėjimų ir tautinių švenčių metu galėtume patys pasidžiaugti ir kitiems pademonstruoti lietuviškos dainos grožį. Būtų be galo puiku, jei atsirastų geradarių, kurie mūsų apylinkėi padovanotų Čiurlionio ansamblio įdainuotų plokštelių albumą.

Kaip matote mūsų norai ir siekimai yra didesni negu mūsų išgalės. Tačiau, neprarasdami kantrybės ir pasitikėdami mūsų sesių ir brolių, esančių geresnėj būklėj, solidarumo jausmais, tikimės visus sunkumus nugalėti ir suteikt čia likusių lietuvių dvasiai tai, ko jiems labiausiai trūksta. Baigdamas nuoširdžiausiai Tamstai dėkoju už nuolatinį priedą — žaliuką, kuponus ir už visokią paramą, kurią mes iš Tamstos, brangus mūsų bičiuli, sulaukiame.

JEIGU JŪSŲ KOJOS NIEŽTI.

dega, skauda, — vartokite ZALB, ir vėl galėsite šypotis. Taip pat gera priemonė suminkštinti nuospaudas ir sukietėjusias vietas. Stebėtini rezultatai. Sudarytas iš 7 aktyvių dalių, kurios greitai padeda. Atsiųskite \$1.00 (ne C.O.D.), gavę pasiūšime.

BRIDGEFIELD DRUG COMPANY,
Dept. 13,

461 Gregory St.,
Bridgeport, Conn.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

- ★ Laisvas pasirinkimas bendrovės ir apdraudos rūšies
- ★ Nemokama informacija ir patarnavimas
- ★ Apdraudų finansavimas ★ Visų rūšių apdraudos asmenims ir biznio įstaigoms.

Draudžiu ir perdraudžiu visose draudimo bendrovėse.

TAUTIEČIŲ PATOGUMUI VISOS APDRAUDOS SUKONCENTRUOTOS VIENOJE LIETUVIŠKOJE AGENTŪROJE.

Nelaimei ištikus, sutvarkau nuostolių gavimo formalumus ir padedu išreikalauti pagal polius priklausančius atlyginimus. Paveskite man savo apdraudas, ir Jums atpuls visi rūpesčiai ir laiko gaišinimas.

JONAS KIRVAITIS, Gen. apdraudos brokeris ir savininkas

INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 SO. ASHLAND AVE. CHICAGO 36, ILL.

Tel.: WALbrook 5-5671 — Rez. HEMlock 4-4033

SOTUS ALKANAM PADĖK

AID OVERSEAS, INC., 3133 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. DA 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikalaukit pilno siuntinių sąrašo.

Knygos, kurias myli ir protas ir širdis

TINKAMIAUSIOS
ilgiems žiemos vakarams
ir Kalėdų dovanoms
KNYGOS
gaunamos iki Naujų Metų
beveik už pusę kainos.

CHIKAGOS SEŠELIAI.
Septynios novelės, baisesnės už Upton Sinclair'io Raistą; iliustruotos: 316 pusl.; Kaina \$3

SLIAPTARNIAI. Pirmą knygą, kurioje tiek daug pasakytą apie Amerikos lietuvių gyvenimo sunkumus, vargus ir kovas dėl lietuviybės. 652 pusl., Jono Šliupo, "dėdės" Šerno ir kun. Dembskio atvaizdai, kaina tik 3 doleriai.

SIRDIES RŪMAI. Am. lietuvių gyvenimo romanai; pirmas apie širdį. Iliustruotas;

450
puslapių;
kaina 4
doleriai.

Visos 3 knygos tik už 6 dolerius! Bet šita beprotiškai numušta kaina galios tik iki Naujų Metų. Todėl nedelskite, bet kiškite į voką \$6.00 ir siųskite: DR. ALG. MARGERIS, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Persiuntimo kaštus apmokame

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekviettą sutaupyttą dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo
- ★ Partrauksim jųsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val vakaro, Trečiądieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Virginia 7-7748

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI
GYDUOLĖS
ir t. t.

Jųsų giminės gauna be jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WABash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

RETŲ KNYGŲ PARODA APLANKIUS

LONDONAS. — Ryšium su Britų Muziejaus 200 metų gyvavimo sukaktimi šiemet, pradžioj lapkričio mėn., atidaryta jau vienuoliktoji iš eilės Karališkosios Skaityklos paroda. Tai *Dutch, Scandinavian & Slavonic Books Exhibition*. Paroda yra gana įdomi. Joje išstatyta visa eilė labai retų eksponatų, jų tarpe yra ir liečiančių Lietuvą.

Pabaltijo kraštų skyrelis yra labai mažas ir visų trijų tautų eksponatai sutalpinti ant vieno stalo. Lietuvių kalba yra dvi knygos ir vienas rankraštis, tad pirmiausia tenka apie jas ir rašyti.

Pirmoji knyga — tai Jono Bretkūno į lietuvių kalbą išverstos evangelijos. Ant tos knygos atversto lapo yra užrašas: "Passio. Tatai esti muka pono musu Jesaus Christaus isch keturu Euangelistu. Lietuwischkai ischraschita per Jana Bretkuna. Anno 1591".

Apie šią knygą anglų surašytas paaiškinimas: "Jonas Bretkūnas c. 1535—1602. Postilla, Tatai esti Trumpas ir prastas Ischguldimas Evangeliu (Postilla, that is a Short and Simple Exposition of the Gospels.) Koenigsberg, 1591.

Brekunas was pastor at the Lithuanian Lutheran Church in Koenigsberg, which at that time was a centre of Protestant missionary work among the Lithuanian population of East Prussia and of Lithuanian proper. In 1590 he completed a Lithuanian translation of the Bible, but it was never published. His Postilla, which appeared eight years before the work of the same name by Canon Mikalojus Dauša, is in two parts, from Advent to Easter and from easter to Advent. The beginning of the Passion is shown here."

Kitos dvi knygos tai Chylinskio Naujo Testamento vertimas į lietuvių kalbą. Iš jų viena knyga rašyta ranka, o kitoj knygoj yra atspausdinta dalis rankraščio. Apie šias knygas yra anglų kalba toks paaiškinimas.

Chylinski's Lithuanian Bible, New Testament in Lithuania. In 1893 the Museum acquired a copy of a printed fragment of the unpublished Lithuanian Bible prepared by S. B. Chylinski. Only two other copies of this work are known.

Samuel Boguslaw Chylinski, a Pole, who knew Lithuanian fluently, came to England in 1557 after studying theology in Netherlands.

Chylinski received material help from a number of Oxford scholars, some of whom endorsed his appeal for funds published in 1659 under the title: "An Account of the Translation of the Bible in to the Lithuanian Tongue." He received additional financial support for his work as a result of a public subscription authorised in 1661 by Letters Patent.

Printing was begun in 1661 or early 1662, by Evan Tyler of London and Edinburgh, and ceased in May 1662 at Psalm 40. Chylinski's Lithuanian Bible. Printed c. 1662. This copy contains eleven sheet (176 pages) on which are printed the Pentateuch and fifteen chapters of the book Joshua. It was printed by Evan Tyler, probably at his London press.

Latvių skyriuje yra 4 knygos. Iš jų seniausios tai maldų ir giėsmių knyga, išleista Rygoje 1631 metais, ir naujasis testamentas, atspausdintas 1685 m. irgi Rygoj.

Estų kalba yra 5 knygos, jų pirmoji biblija atspausdinta 1739 m. Taline.

Olandų skyrius yra vienas iš didžiausių. Knygos yra išdėstytos ant 5 stalų. Jos suskirstytos pagal išleidimo metus. Pirmas stalas — tai pasaulietiško ir tikybinio turinio 19 knygų, kurios atspausdintos penkioliktame amžiuje. Toliau, iliustruotos knygos išleistos 16—17 amžiuje, ir kitos jau išleistos 20 amžiuje. Be knygų, dar yra 1576 m. šiaurinės Olandijos žemėlapio (Tęsinys 8-ame pusl.)

SUTVARKYKITE LAIKŲ SAVO AUTOMOBILĮ STASYS DAPKUS

3255 SO. UNION AVENUE Tel. CALUMET 5-1127
Prityręs mechanikas, turįs moderniausių įrankius, gerai ir nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja

motorą, kad taupiau naudotų benzina ir alyvą. Dirbtuvė yra 3231 So. Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telefonu susitarimui.

SAUGESNES vietas taupymui niekur nerbsite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

DISTRICT SAVINGS
and LOAN ASSOCIATION

Stabas kalba lietuviškai

3430 South Halsted Street

GARSINKITĖS NAUJIEŅOSE

enjoy

FREEDOM from hours of backbreaking work

Why lug heavy, wet loads? Stoop, lift, stretch? Trudge back and forth? Endure raw, chapped hands? Wash and dry the Maytag way...

any time—For clean, dry clothes, load and set the dials.

any fabric—Cotton, silk, man-made materials—white or colored.

Only Maytag has all these Advantages

MAYTAG Dryer

- exclusive Waterfilm action removes all lint and moisture
- no lint trap to clean
- no outside venting
- no dampness in room
- variable heat and time dials for any fabric
- double insulation keeps heat inside
- porcelain-finished drum resists rust
- safety door stops action when opened

MAYTAG Washer

- exclusive Gyraform action cleans safely
- automatic—washes, rinses, spins, stops
- no bolting down
- action stops when safety lid is raised
- time, heat controls
- thorough rinsing
- gentle spin-drying won't tangle clothes
- beautiful white finish matches the Maytag Dryer

EASY TERMS · LIBERAL TRADE-IN
Come in and see these work savers

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 W. 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Atkelta iš 7-to psl.)

mėlapis ir tų pat metų Antverpeno miesto planas.

Danija. Senųjų knygų skyriuje įdomesnės — tai: 1504 m. vyskupo Mikkelzen išleistas *Jutland krašto įstatymų rinkinys*, 1514 m. Danijos istorija, legendos ir herojiškos poemos ir 1550 m. Biblija. Prie senienų vertas priskirti ir dainų rinkinys — tai "Abraham Praetorius, Hafniae, 1590. A six-part motet, composed in honour of the marriage of King James VI of Scotland (afterwards King James I of England) and Princess Anne of Denmark. This is one of the earliest pieces of secular music printed in Denmark."

Ant antrojo stalo išdėstytos knygos, išleistos po antrojo karo ir du egz. pagrindžio laikraščio "De-Frie-Danske", kuris išleistas 1943 m.

Norvegijos seniausia knyga — tai "Snorre Sturleson Norske Kongers Chronica-Copengahen, 1633". Pirmąją spaustuvę Norvegijoje įkūrė Tyge Nielsien, 1643 m.

Svedija. Dialogus creaturum optime moralizatus. Johann Snell. Stockholm, 1483." Tai pirmosios švedijoje atspausdintos knygos pavadinimas.

Suomija. Pirmoji atspausdinta knyga tai — Michael Agricola "Abckirja" (A.B.C. — Book) 1542 m.

Bulgarijos skyriuje randasi N. Testamentas, kurį pagal savo krašto papročius parašė Bulgarijos karalius John Alexander in A.D. 1355-6 m.

Lenkija. Pirmosios spausdintos knygos su 1475 m. data. Pirmoji biblija atspausdinta lenkų kalba 1561 m. Krokuvoje. Mykolo Radvilos išleista biblija 1563 m. Brest Litowsk. Adomo Mickevičiaus — "Ponas Tadas" 1834 m. ir 1950 m. laidos, jo poezijos knyga išleista 1833 m. ir "Do Joachime Lelewela" išleista 1822 m. Vilniuje. "Kaimiečiai", "Qua Vadis" ir kitos vėlesnių laikų knygos.

Rusija. — XVI amžiaus Rusijos žemėlapiai, Peterburgo ir Maskvos miestų planai. Jų tarpe yra Lietuvos ir Lenkijos 1570 m. žemėlapis. Pirmasis slavų bažnyčios pilnas šventraštis — Ostrogo biblija, atspausdinta 1581 m. Jono Žiauriojo originaliniai laišakai karalienei Elzbietai pirmajai, Petro Didžiojo laišakai su parašais, Turgenevo ir Tolstojaus rankraščiai. Lenino prašymas leisti naudotis Britų Muziejaus biblioteka, rašytas 1902 m. caro manifestas, "Iskros" komplektas ir kitos įvairios revoliucinio pobūdžio knygos, laikraš-

Visų pažiūrų žmonės gerai atsiliepia apie P. Abelkio parašytą istorinį romaną
**ŽEMAIČIU
KRIKŠTAS**

Knyga įrašta drobės viršeliuose, per 400 psl. Kaina 3 doleriai ir 50 centų. Reikalaukite pas visus knygų paltintojus arba siųskite užsakymus su pinigais leidyklos atstovui JAV tokiu adresu:

V. MALAKAUSKAS,
10716 Wabash Ave., Chicago 28, Ill.
8—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 5, 1953

čiai ir atsišaukimai. Jų tarpe yra ir Stalingrado miesto dovana Anglijai, tai dvi didžiulės knygos, kuriose alfabeto tvarka pavaizduoti visų Anglijos miestų herbai.

Kiek yra žinoma, tai Britų Muziejuje yra nemažas rinkinys įvairių lietuviškų knygų, laikraščių ir dokumentų. Tai labai gaila, kad šioj didžiulėj parodoj Lietuva tiek nubiedninta, kad plačiam visuomenei parodyti surasta tik trys knygos.
V. Vytenietis

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRĀ LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMŲ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

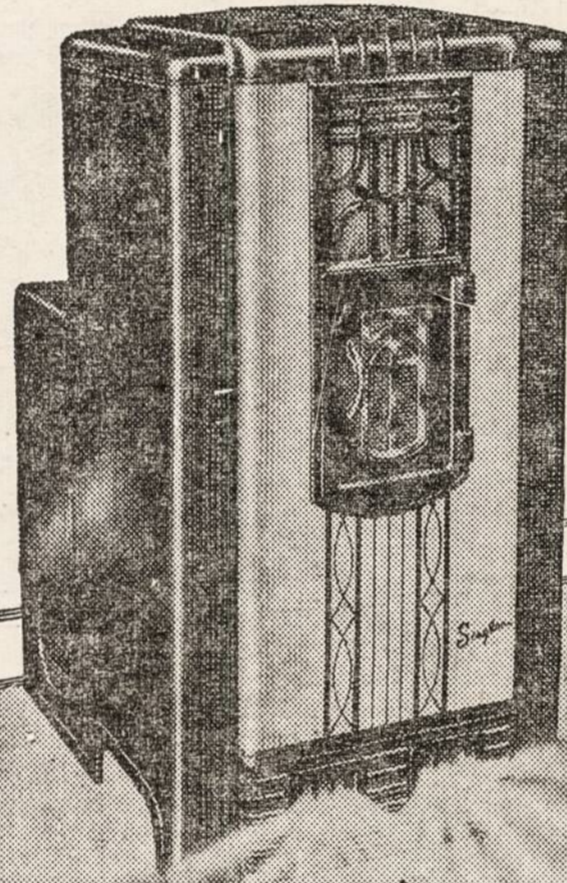
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

FURNACE HEAT

No costly pipes or registers to install or clean!

Siegler
PATENTED AUTOMATIC
OIL OR GAS HEATERS

Tropical Floor Heat

GETS TO THE BOTTOM OF THE COLD FLOOR PROBLEM

This 'Two-in-one Heatmaker' DOES IT!

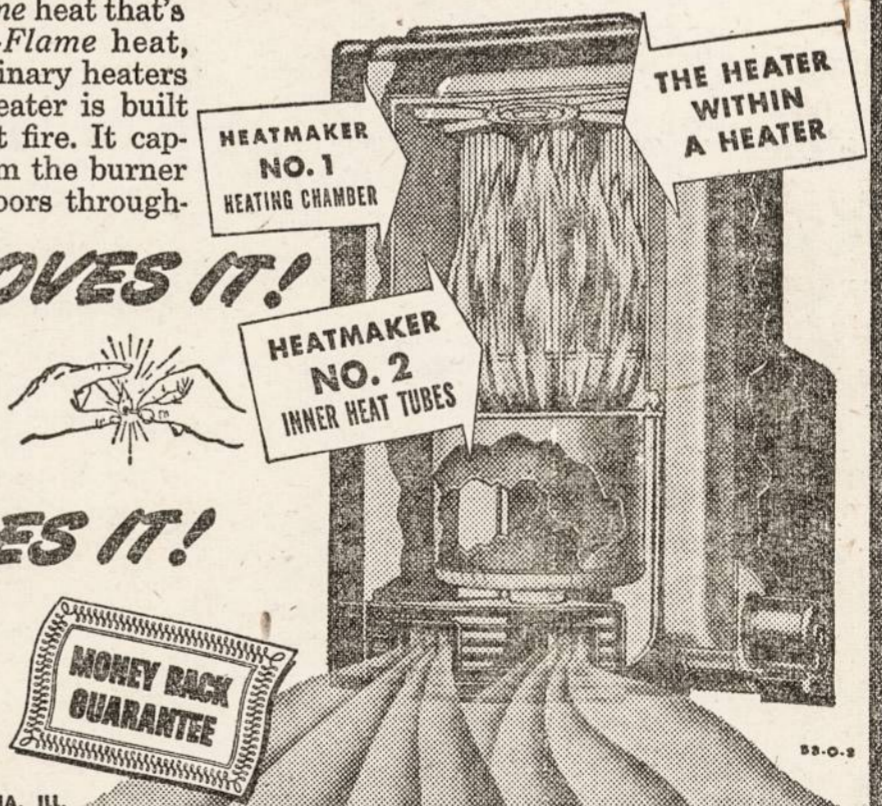
Siegler captures the *Top-o'-the-Flame* heat that's 4 Times Hotter than *Side-o'-the-Flame* heat, doesn't waste it up the flue as ordinary heaters do. This extra, patented, inner heater is built right into the heart of the hottest fire. It captures the 4 Times Hotter Heat from the burner flame and pours it out over the floors throughout your home.

This 'Match-Test' PROVES IT!

Your dealer will demonstrate. You'll see and feel how Siegler captures the 4 Times Hotter *Top-o'-the-Flame* heat and forces it over your floors throughout your home.

This GUARANTEES IT!

"If your Siegler Oil Heater doesn't deliver more and hotter heat over the floors than ANY comparable size heater on the market today, regardless of make or price, you get your money back!"

SEE YOUR NEAREST DEALER OR WRITE SIEGLER, CENTRALIA, ILL.

A FURNACE JOB OF HEATING FOR THE PRICE OF A HEATER!

AMERICAN FURNITURE & RADIO STORES

1523 No. Milwaukee Avenue

Humboldt 6-5000

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS